

ÚRVACSORAOSZTÁS ÉS SZÜRET PÜSPÖKI SEGÉDLETTEL⁵⁶

1953 nyarán Nagy Ferenc lelkész segesvári beköszöntőjén, a pipeiek nagy csoportja vett részt. Kettős céllal: jelen akartak lenni egy olyan beiktatón, melyen több évtizednyi szolgálat után, az egyházközség alapító, templomépítő édesapa átadja a szószéket. Látni és hallani akarták Ft. Kiss Elek püspök urat. A gyülekezet akkori nemzedéke nem látott még püspököt. Az ünnepélyt követő közebéd után, Pázsint (Hegedüs) György hívem így szólt hozzám: „Ha a Püspök urat meghívnánk, eljönne Pipére is?” „Kérdezzük meg, Gyurka bácsi” – feleltem én. Kívánságunkkal a Főpásztorunk elé járultunk. Készségesen vállalta Szent Mihály vasárnapján, őszi hálaadás ünnepén az úrvacsoraosztást. Mi, pipeiek felpezsdült lélekkel tértünk haza. A nyár hátra levő része szorgalmas készülődésben telt el. A templom és a papi lakás körül a szükséges javításokat végeztük el.

Felvirradtunk a várva-várt napra. A megérkezés ideje ünnep szombatjára, a délelőtti órákra volt kijelölve. A falu első háza előtt „Isten hozta” feliratos díszkapu állott, várta a vendégeket. Szásznádasra, a 4 km-re levő autóbusz megállóhoz szekeret küldtünk. Bálint (Kicsilajos) Gyula bácsi rendkívüli alkalmakkor használt „kajos” szekérébe fogta be „Fecskéjét” és „Szelőjét”, s úgy ment a püspök elé. A fogadás terve szerint egy legényt kiállítottunk a Kerekszőlő dombjára, ahonnan jól be lehetett látni a nádasi utat. Lelkére kötöttük, amikor a püspöki fogatot meglátja Nádas végéből kifordulni, azonnal lobogtasson kendőt a torony felé, így adván jelt a harangozásra. A harangok addig szóljanak, míg a fogat a díszkapuhoz ér. Ezalatt a hívek a fogadás színhelyére gyülekeznek.

Nem így történt! A „vigyázó” az őrhelyén elbámult. Nem vette észre, hogy a vendégek már a falu előtti kanyarban van-

⁵⁶ *Unitárius Naptár* 2002, 170–175.

nak. Egy Nádasról hazatérő hívünk adta ezt értésünkre. Minket, az ott várakozó és intéző belső embereket a hideglelés borzongatott. A püspök úr már „ante portas”, s fogadására rajtunk kívül egy lélek sincs jelen. A kínos helyzetet Orbán (Ilka) András mentette meg. Előre ment, s a vendégeket addig tartotta szóval, amíg a gyorsfutárok a falut végig riadozták: „Jöjjetek hamar, mert itt a püspök úr!” híradással mindenkit a díszkapuhoz hívtak. Közben a harangok is megszólaltak, jelezték a rendkívüli nagy eseményt. Rövid negyedóra múlva a várakozó vendégeknek már hírül adhattuk: most már jöhetnek.

S a szekér a Főtisztelendő úrral és titkárával, immár néhai Gál Jenőkével a díszkapu alá hajtott. A harangszó elhalkult, s a gyülekezet ajkán felcsendült a 90. zsoltár: „Tebenned bízunk”. Az ének hangjai alatt a püspök úr a tőle megszokott fiatalos lendülettel leszállott a szekérből, őt követte a titkára is. Az ének után az egyházközség és falu nevében én és a fiatal kántor, Orbán Dzsó köszöntöttük a vendégeket. A püspök úr válasza számunkra a legnagyobb dicséret volt: „Úgy érzem magam köztetek, pipei híveim, mintha otthon, szülőfalumban, Medeséren lennék”. Az üdvözlőket a kölcsönös összeölelkezés pecsételte meg. Majd a gyülekezet négyes sorokba fejlődött, s Főpásztorunk vezetésével zsoltározva haladtunk végig a falun. A templom sarkánál a gyülekezet tagjai elváltak, mindenki otthonába tartott. A püspök úrék a mi vendégeink lettek. Ebéd után a papilakás ebédlőjében a dr. Kiss Elek meleg szívére jellemző epizód játszódott le. Amíg feleségem a vacsorát és a másnapi ebédet készítette el, addig mi beszélgetésbe merültünk. Kevés idő múlva mind a hárman felállottunk, hogy a kertben sétáljunk. Ekkor ért a nagy megdöbbenés, a püspök úr lábán nem volt cipő. Beszélgetés közben észre sem vettük, hogy a három kicsi, 3–5–6 éves papigyermek az asztal alá rejtőzött, s játékból a püspök úr cipőjét kifűzték s lábáról lehúzták. Gyermekeimet rendre akartam utasítani, de a püspök úr atyai szíve megmentette őket az apai szigor súlyos következményétől: „Hadd el, nekem is vannak unokáim!”

Másnap, az első harangszó alatt a papilakon megjelent a „legénybíró”, aki egyben a pártsejt titkára is volt. Illedelmesen

hozzám szólt: „Tiszteletes úr, megengedi, hogy este táncot rendezzünk?” Ti. a pipei ősi erkölcsi szokás szerint úrvacsoraosztás napján a tánc tilos volt. Azonban ez alkalommal a szükség törvényt bontott. Ez évben a szüretet, a szőlő korai érése miatt, hagyományos idejéről – Gál napjáról (október 16.) – pár héttel előbbre hozták, s éppen Szent Mihály napja utáni hétre esett. A szüretet mindig megelőzte a vasárnap esti szüreti bál. Az úrvacsoraosztáskori tánctilalmat és a szüreti bál közötti dilemmát kellett áthidalni. Természetesen beleegyezésemet adtam.

Az úrvacsoraosztáson zsúfolt templomi gyülekezet vett részt. Egyházi beszédet a püspök úr, ágendát a titkár mondott. Az úrvacsoraosztást hárman végeztük. Az egyházközség konfirmált tagjai, a legényeken és a betegeken kívül, mindnyájan éltek úrvacsorával. A legényeket katonaugy ürügye alatt, a nyolc km-re levő cikmántori csendőrörse citálták, hogy ne vehessenek úrvacsorát.

A délutáni istentiszteleten a nádasi ortodox román és evangélikus szász egyházközség népes küldöttsége jelent meg. A püspök úr szószéki beszédében, az alkalomhoz illően, a jézusi evangélium szellemében egymás hitének és nyelvének megbecsüléséről beszélt. A két felekezet elöljárói üdvözlő beszéddel tisztelegtek a magyar unitáriusok püspöke előtt.

Este az állami iskola tantermében a vendégek tiszteletére közös vacsora volt. Ezt követően a kultúrotthonban – a régi kántori lakásban – megkezdődött a műsoros szüreti bál. A műsoron – melyet mint tanítónő a feleségem tanított be – a püspök úrék is részt vettek. Az előadás befejeztével, a táncmultság megkezdése előtt a nap legmeghatóbb eseménye ment végbe. A legények azzal a kéréssel járultak a püspök úr elé, mivel a dél előtt kényszerítő okból nem részesülhettek belőle, szeretnének ők is úrvacsorát venni. Kérésüket a püspök úr teljesítette. Az éjféltől órákban a lelkészi irodán, petróleum lámpa fénye mellett a húszegynéhány ifjúnak a püspök úr kiosztotta a szentjegyeket. Lelki élményekben gazdag nap után tértünk nyugovóra.

A látogatás harmadnapján kezdődött a pipei szüret. A pipei ember számára az aratás mellett ez volt az esztendő másik nagy

munkája, hiszen a család munkabíró tagjai az esztendő leforgása alatt tizenhárom féle munkát végeztek a szőlőben. Nem csoda, ha a pipeiek a szüretet vidám, ünnepi hangulatban végezték. A híres Kis-Küküllő menti borvidék utolsó faluja Pipe volt. Mint más ünnepekre, most is kalácsot sütöttek. Juhot vágtak, húsából kint a helyszínen flekkent sütöttek. A verőfényes hegyoldalak a szüretelők dalát visszhangozták. A hangulatot muzsikaszó is fokozta. Az erre az alkalomra fogadott zenészek végigjárták a szőlőhegyeket, s az ifjúságot és még a házasembereket is táncra perdítették.

Ebben az ünnepi, vidám, hangulatos munkában vettek részt a vendégek is tevőlegesen. Ahogy reggel kiértünk a Csillaghegyben levő kis, az első igazi termést adó szőlőmhöz, a lepakolozást meg sem várva a püspök úr már munkához is állott. Beállt a szélső sorba, szőlőm első termésének első gerezdjét ő metszette le. Mint egy hálaadásul a nap felé fordítva jelt adott a többi munkásnak a szüret megkezdésére. Egész idő alatt őt a szedésben senki meg nem előzhette.

Szüretünk végeztével leültünk a zöld asztal mellé ebédelni. Ebéd közben emlékezetes eseménynek voltunk szemtanúi. Mi nem, de a püspök úr észrevette, hogy a szomszéd gazdánál – a minapi fuvarosnál – nincs senki, aki a teli „röcöt” (Pipén szász hatásra, így nevezik a puttonyt) a szekérben levő kádba ürítse. Felugrott a helyéről, odarohant a szekérhez, egy mozdulattal belendítette a kádba. Mindnyájunk és Gyula bácsi büszkeségére felejthetlenné tette az 1953. évi pipei szüretet.

A délután hátralevő részében a többi szüretelő gazdát látogattuk meg. Minden parcellánál megállott, egy-két gerezdet lemetszett, a gazdával és háznépével elbeszélgetett. Majd a szomszédhoz ment. A püspök úr mindenkinek segített. A merdek hegyoldalon utolérhetetlen energiával haladt felfelé. Hazafelé betértünk Bálint (Piros) Albert megyebíró házához, aki nagy megtiszteltetésnek vette, hogy a Főpásztor őt és családját meglátogatta. A szüret napját az egyházfinál Pázsint (Magyar) Jánosnál túros puliszka vacsorával fejeztük be.

A pipei szüretelők egy-egy tál szőlővel ajándékozták meg a püspök úrkat, akik a pipei látogatás felejthetetlen emlékével

tértek vissza szeretteikhez. A velük töltött három nap felejthetetlen emléket hagyott a pipeiek lelkében. Hiszen nem hivatalos vizitáció volt ez, hanem ünnepben és munkában eltöltött, meghitt családi együttlét. A Főpásztor találkozott híveivel. Az édesapa gyermekeivel. Nem a püspöki méltóság rideg magaslatában, hanem a testvéri együttérzés melegségében. Mint Jézus, lehajolt a kis gyermekhez, s megvédte a fenyegetéstől, felülemelkedett a törvény előírásán, s éjjel is úrvacsorát osztott, segített a bajba jutott szomszédon, betért híve egyszerű hajlékába, s vele együtt vacsorált. Pipén sem azelőtt, sem azután nem volt olyan szüret, mint 1953-ban. Nem is lesz többé. Nincs aki és nincs ahol szüreteljen. A dúsan termő tőkét az erózió lemosta. Az egykori verőfényes oldal puszta lett. A szőlőgazdák, a szüretelők is eltávoztak. Ki a Kerekszőlő (az 1920-as agrárreformkor létesített új temető régi határneve) néma sírhantjai alá, ki a közeli és messzi városokba. Még a messzi Ausztráliába is jutott a pipeiekből.

Az egykori úrvacsorázó, szüretelő gyülekezetből alig maradt egy-két emlékező. Unokáik és gyermekeik, ha szép őszi időben hazalátogatnak, ők mindig rámutatnak a már csak bozótot termő hegyoldalra, elmondják nekik: ott valamikor szőlő termett, mézédés és mosolygó gerezdű. Egykor vidáman szüreteltünk. Még egyházunk akkori Főpásztora is részt vett titkárával, szedte a szőlőt, emelte a rőcöt.

Haló porukban is áldja meg őket a jó Isten!